

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש פרשת פינחס'

כ"א בתמוז

בשבתות של בין-המצרים יש להישמר מעניינים של חשש אבלות, יותר מאשר בשאר שבתות השנה, כדי שלא לתת מקום לחשש אבלות בשבת?

1) ברוב המקורות הישנים (כמו: סה"מ תרס"ט, עת"ר, אעת"ר, עטר"ת, המשך תרס"ו, המשך תער"ב, סה"מ תרפ"ז, תש"ב, היום יום, לקוטי שיחות א-ד. וראה גם ח"ג עמ' 256 הע' 1. חכ"ג עמ' 397 בגוף המכתב) - 'פנחס' חסר יו"ד. במענה משנת תשכ"ב (אג"ק חכ"א עמ' עח) לשאלת הנמען מדוע כתב הרבי את שמו חסר, הביא הרבי את דברי מהרש"ל, "דרובן כותבין חסר", והוסיף: "וכנראה הכוונה במקום שאינו נוגע לדין). וכן הוא בש"ס בשמות דרבי פנחס בן יאיר וכיו"ב". לראשונה מופיע 'פינחס' מלא בלקוטי שיחות ח"ג עמ' 93, ושם בהערה 1 ציין הרבי מקורות לזה. להלן הערה מחלק ח"י עמ' 318: (4) מלא - ראה בית שמואל הל' גיטין, שמות אנשים. שי למורה ש.ס. ובטיב גיטין ש.ס. ועוד. וראה בעניין פינחס מלא בוהר חלק ג (נז, ב, ריג, ב, רכ, א, רל, ב), מנחת שי ריש פרשתנו..."

בשיחת ש"פ בלק תשט"ז סכ"ד (תורת מנחם - התוודעויות ח"י"ג עמ' 97) הסביר הרב, שהעניין ד'מלא' הוא על-דרך מה שכתוב "אלה תולדות פרץ" תולדות מלא, ששייך למשיח, שאז יהיה באופן כפי ש"עולם על מילואו נברא", עיי"ש. ואולי זו הסיבה שהרבי (החל מהשיחה דח"י"ג הנ"ל) דייק לכתוב תמיד בשיחותיו באופן זה. וראה גם תורת מנחם ח"א עמ' 144.

2) לקוטי-שיחות כרך ד עמ' 1091. ומציין לחגיגה (יח, סע"א)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה' ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרעו

ערב שבת-קודש

פרשת פינחס

כ' בתמוז ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

ר' פינחס (רייזעס) משקלאוו

בור סוד

רושם אדיר,

- באמרה, ראו זה פלא: בא איזה "מגיד" מסביבות ויטעבסק (רבינו הזקן היה נקרא אז "המגיד מליאזונה"), ודיבר בתורה עם גאוני שקלאוו, על כל מה ששאלו אצלו, השיב בטוב טעם, ומה ששאל אצלם, על דבר אחד השיבו, ועל שלושה דברים לא השיבו -

אמרה לחתניה, שמי מהם שיסע ללמוד תורה אצל המגיד מליאזונה, תיתן לו את כל רכושה. ואז נסע חתנה הר' פינחס לרבינו הזקן, והיה אצלו ג' חדשים. וכשחזר לעירו והביא מכתב שלמד אצל רבינו הזקן - נתנה לו כל כספה וזהבה.

הר' פינחס חזר לליאזונה והביא את כל הכסף לרבינו הזקן. ובירכו רבינו הזקן שתהיה אצלו תורה וגדולה. הר' פינחס ביקש עוד דבר, ועל זה לא ענה רבינו הזקן.

וממשיך כ"ק מו"ח אדמו"ר לספר, שהר' פינחס היה חוזר ורושם הנחות על מאמרי רבינו הזקן - נוסף על אדמו"ר האמצעי, אחיו ר' משה, ודודם מהרי"ל.

הנחות של הר' פינחס הם בדקדוק גדול ביותר, כי היה דייקן גדול, ודקדק לרשום התיבות כלשון אדמו"ר הזקן ממש, ועד כדי כך, שאם אדמו"ר הזקן היה אומר איזה דברים פעמיים (בעת התלהבות ודביקות בקודש), בא גם הכפל בהנחת הר' פינחס. וכאשר אדמו"ר הזקן היה מתגלגל על הרצפה בעת אמירת המאמר מרוב דביקותו, היה הר' פינחס מתכופף ומרכיב את ראשו לשמוע התיבות שיוצאים מפה קדשו, ובמקום שלא שמע איזה תיבות, היה משאיר מקום חלק, להורות שכאן חסר משהו.

ולכן, בין ההנחות על מאמרי אדמו"ר הזקן - סומכים ביותר על הנחות הר' פינחס.

(תורת מנחם - התוועדויות (כב) תשח"י חלק ב, עמ' 186)

הגאון הצדיק ר' פינחס, בן הגאון ר' הענעך שיק' - הנקרא ר' פינחס רייזעס - סיפר בהתפעלות רבה, על 'תורה' שהוד כ"ק רבינו הזקן אמר בבית-המדרש "ממעמקים" הגדול בשקלאוו, לפי בקשת גדולי הגאונים, לאחר הפלפל הגאוני-הלמדני.

את ה'תורה' הזו אמר רבינו הזקן בחוץ, באידיש, בקול אדיר שכל מילה נשמעה ברור. רחבת בית-המדרש הגדול הייתה מלאה אדם, והיה שקט עד שהיה אפשר לשמוע את צפצוף הציפורים הקטנות.

הגאון ר' חנוך הענעך שיק היה בעל חושים נפלאים, ובעת אסיפת הגאונים זמני הירידים היה משתבח בכך, שעל בנו הגאון ר' פינחס אפשר לומר את המעלות שהמשנה אומרת על מי שאפשר לגלות לו רזי תורה: חכם ומבין מדעתו - חב"ד.

הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח-צדק אמר על ה'הנחות' שלו: בור סוד שאינו מאבד טיפה. הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי היה קורא לו בשם התואר: המצביא החסידי.

(ספר השיחות תש"ו-ה'ש"י"ה, תש"ח עמ' 246)

עסקה חסידית

כפורים תרצ"ו דיבר כ"ק מו"ח אדמו"ר גם אודות החסיד ר' פינחס רייזעס, וסיפר הטעם שנקרא על שם חותנתו (ששמה רייזע), ולא על שם אביו שהיה מגאוני שקלאוו:

חותנתו של הר' פינחס הייתה עשירה מפורסמת בשקלאוו, והיו לה שלושה חתנים. ובעקבות ביקורו של רבינו הזקן בשקלאוו, שפעל עליה

1) ראה אודותו בהוספות למאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ז"ל ע' קצא. וש"נ. ספר השיחות תרצ"ו חורף ה'ש"ת ע' 55. שם ע' 126. ספר השיחות תש"ח ע' 74. ע' 154. ע' 245 ואילך. ע' 258. ועוד.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ' בתמוז ה'תשס"ז — כ"ז בתמוז ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ' בתמוז	הלכות אבל פרק ו-ח.	הלי נדרים פרק ט.	מל"ת קסו.
ש"ק	כ"א בתמוז	פרק ט-יא.	פרק י.	מל"ת קסו.
א'	כ"ב בתמוז	פרק יב-יד.	פרק יא.	מל"ת קסו.
ב'	כ"ג בתמוז	הלכות מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יב.	מ"ע קעג. מל"ת שסב. ססד. שסג. שסה.
ג'	כ"ד בתמוז	פרק ד-ו.	פרק יג.	מ"ע קפז. מל"ת מט. מ"ע קפח. קפט. מל"ת נט.
ד'	כ"ה בתמוז	פרק ז-ט.	הלי נזירות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. נו. מ"ע קצב. קצג.
ה'	כ"ו בתמוז	פרק י-יב.	פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד
ו'	כ"ז בתמוז	אז וגו'. כל המצוות... שנת החמה.	מחזור תשיעי - שנה שניה ספר הפלאה, הלי נזירות) פרק ג.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו. ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצוות עשה...

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**	זמן ותיפילין	זריחה	סוף חמה	צות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', כ' בתמוז	3:03	4:13	4:40	5:43	9:10	12:45	7:50.4	8:18
ש"ק, כ"א בתמוז	3:04	4:13	4:41	5:44	9:11	12:45	7:50.3	8:18
א', כ"ב בתמוז	3:05	4:14	4:41	5:44	9:11	12:45	7:50.1	8:18
ב', כ"ג בתמוז	3:06	4:14	4:42	5:45	9:11	12:46	7:49.9	8:18
ג', כ"ד בתמוז	3:07	4:15	4:42	5:45	9:12	12:46	7:49.7	8:17
ד', כ"ה בתמוז	3:08	4:16	4:43	5:46	9:12	12:46	7:49.5	8:17
ה', כ"ו בתמוז	3:09	4:17	4:44	5:46	9:12	12:46	7:49.2	8:17
ו', כ"ז בתמוז	3:10	4:17	4:44	5:47	9:13	12:46	7:48.9	8:16

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
פינחס	7:13	7:28	7:21	7:29
מטות-מסעי	7:11	7:27	7:19	7:28

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מזון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

שמחה המותרת

חכמה ושמחה

הרבי [=רבינו הזקן] אמר: קיבלתי מהסבא - מורנו הבעל שם טוב נ"ע - ששטות, לא רק רוח שטות אלא שטות, מה שאנשים קוראים אדם לא-חכם; עצבות, והרגש מעלת עצמו - הם אצל חסידים עבירות מהתורה.

חכמה, מה שאנשים קוראים חכם; שמחה - על-ידי שמוצאים בכל דבר את הטוב שמשמח, וזריזות במתניות - הן אצל חסידים מצוות מהתורה.

(ספר השיחות קי"ז ה'ש"ת ע' 52)

שמחה של מצווה

וזהו הנקרא שמחה של מצווה, שהוא עיקר עבודת האדם בעולם הזה. ועל זה נאמר "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב כו'" - כי מאור צריך להיות שמחה וטוב לבב בשמחה עזה, מהמשכת עצמיות אור אין סוף ב"ה על-ידי המצוות, שאין כל העולמות ערך אליו כלל כו'. ולכן אף שיהיה בעיניו כרשע, וידע שיקבל עונש בגיהנום עבור זה או ייסורי עולם הזה, אף-על-פי-כן יהיה שמח וטוב לב משמחה של מצווה.

(קיצורים והערות לתניא ע' מו. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' ריא ואילך)

מעבירה באונס לא צריך לשמוח

הרב מבארדיטשוב ציווה לתלמידיו שלא יחבשו כובע עם קאזיראָק [=מצחייה], מפני שכשמביטים השמימה זו סגולה ליראת שמים, שכך הוא דרך כל ישראל שהוא מביט השמימה ומתוך כך נזכר על השם יתברך, וקאזיראָק מונע מזה, על כן ציווה שלא יחבשו עם קאזיראָק.

פעם אחת יצאה גזירה מהמלך ניקאָלאַי שיחבשו כובעים עם קאזיראָק. ...מה היה עושים, כשהיו הולכים בחוץ היו הולכים ככובע עם קאזיראָק והיו מחביאים השטריימלאך, וכשהיו באים למקום שלא היו יראים היו לובשים השטריימלאך.

גם בבארדיטשוב, כאשר יצאה הפקודה לבשו כובעים עם קאזיראָק. פעם פגש הרב מבארדיטשוב חסיד שהיה חובש כובע עם קאזיראָק, והיה החסיד שמח מזה. אמר לו אקשה לך קושיא, מפני מה באמצע התוכחה כתיב "תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה כו'", מקודם תוכחה ואחר-כך תוכחה: לומר, שאפילו אם נוטים מדרך הישר ח"ו מחמת אונס, אבל שמחה אין צריך להיות מזה.

(ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז, שמח"ת תרפ"ו, עמ' 97)

במסירות-נפשו של צלפחד זכה לבנות ש'כובשות' את הארץ

כאשר "בן אין לו", שאינו מתנהג כאיש ש'דרכו לכבוש', אזי "והעברתם את נחלתו לבתו" - יהיו הבנות מי ש'יכבשו' את הארץ • כיצד התכוון צלפחד לשם שמים בקושו עצים בשבת, ומאיך לא עבר על איסור תורה? • תפקיד הנשים שבדור אינו רק בדרך טפל אלא בכוחן להוסיף ולפעול בחיזוק התורה והיהדות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. ישנו עוד עניין של חידוש בפרשת פינחס - שבה נאמרה פרשת נחלות וירושה: כאשר בנות צלפחד באו לפני משה ושאלו "למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחווה" - אזי "ויקרב משה את משפטן לפני ה'".

ב. ויש לבאר העניין בזה - על פי פתגם הבעל שם טוב² שמכל עניין צריך ללמוד משהו בנוגע לעצמו: בפרשה זו מדובר אודות מצב שיהודי בא ואומר "ש'בן אין לו".

ובקהקדם החילוק שבין בן ובת - כדאיאת בגמרא במסכת יבמות³ ש"איש דרכו לכבוש, והאשה אין דרכה לכבוש".

ואז נאמרה פרשת נחלות וירושה: "איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו וגו'". ולהעיר, שכללות עניין מתן-תורה על-ידי

1. כו, ד.
2. שם, ה.
3. פירש"י עה"פ.
4. לשון חז"ל - פסחים נז, ב. יבמות קה, ב.
5. דברים א, יז ובפרש"י.
6. שם, ח.

(7) ס, סע"א.

(8) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ג ואילך.

וש"נ.

(9) סה, ב.

"משה קיבל תורה מסיני"

משה קיבל תורה מסיני . . (פרק א, משנה א)

ביאור כ"ק אדמו"ר:

ההוראה מאופן ניתנת התורה במעמד הר סיני, שעל זה אמרו חז"ל "מה להלן כו' אף כאן כו'": אף-על-פי שהתורה ניתנה לכל שישים ריבוא בני-ישראל, ועד שאיתא במדרש שאילו היו ישראל שישים ריבוא חסר אחד לא היתה ניתנת התורה אפילו למשה רבינו, מכל מקום, "משה קיבל תורה מסיני" באופן ש"אתה (משה) מחיצה לעצמך", היינו שישנו עניין של הבדלה בין משה רבינו לכל בני-ישראל, מכיוון שמשה רבינו צריך למסור את דבר ה' כמו שהוא, מבלי להתחשב איך יתקבלו הדברים אצל השומעים.

וזהו גם שבמעמד הר סיני היו מסתכלים למזרח ושומעים את הדיבור יוצא "אנוכי גו'", וכן לארבע רוחות ולמעלה ולמטה, היינו, שמכל הצדדים היה אך ורק גילוי אלוקות כמו שהוא לאמיתתו. ובהתאם לכך צריכה להיות גם הנהגתם של רבנים ומורי הוראה - לומר את האמת של התורה כמו שהיא, ללא פשרות, ולא לנסות להתאים את התורה לפי רוחם של הבעלי-בתיים שומעי לקחם, בגלל שחוששים שאם לא יהיו הדברים לפי רוחם, לא יקבלו את הדברים, ובמילא יתמעט הכבוד שרוחשים לרבנים, מפני שיחשיבו ל"בטלנים"...

וכאמור, שאצל כל בני-ישראל צריכה להיות ההנהגה על-פי מאמר המשנה "הוי מתלמידיו של אהרון . אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", "שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו ולכן נקראים בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'", ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר אודות רבנים ומורי-הוראה, שתפקידם לקרב את בני ישראל לאביהם שבשמים.

(שיחת יום ב' חג השבועות ה'תשי"ז. תורת מנחם-התוועדות תשי"ז חלק ג (כ) עמ' 63)

ידוע ומבואר בספרים בדקדוק הלשון בכמה מקומות שקבלת התורה היתה "מסיני" - "משה קיבל תורה מסיני" - שלכאורה הווי ליה למימר "משה קיבל תורה מהקב"ה" וכיוצא בזה, ומה נוגע כאן הענין ד"סיני"? ומבואר בזה, שקבלת התורה אצל משה היתה על-ידי זה שלמד מאופן ההנהגה ד"סיני": הטעם שהר סיני זכה שעליו ניתנה תורה, הוא - לא מפני היותו גבוה מכל ההרים, אלא אדרבה - להיותו "גביב מכל טוריא".

ועניין זה שהר סיני היה נמוך מכל ההרים, אינו מפני שמצד עצמו לא היו בו מעלות שבשביילן יהיה גבוה - שהרי איתא במדרש "סיני מהיכן בא . . מהר המוריה נתלש כחלה מעיסה, ממקום שנעקד יצחק אבינו", מהמקום שבו ייבנה בית-המקדש ושבו היתה המסירות-נפש של אברהם ויצחק; ואף-על-פי-כן נשאר הר-סיני בתנועה של עניויות "מכל טוריא", מהר תבור והר כרמל כו' שנקראו "הרים גבנונים", ובזכות עניויות זו זכה שעליו ניתנה תורה.

ועל-דרך-זה בנוגע למשה רבינו - שלמרות כל מעלותיו, שהיה משבט לוי, ובשעה שקיבל את הנבואה בפעם הראשונה היה ראוי להיות כהן גדול, שהוא "קודש הקדשים" מכל ישראל - היה "עניו", ולא "עניו" סתם, אלא "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". היינו, שבכל מקום שבו ישנו אדם מיישראל, מזמן משה ועד הדרות האחרונים, "עד היום האחרון", עומד משה בתנועה של ענוה ושפלות ("אראפגעפאלנקייט") לגבוי! ובזכות הנהגה זו - שלמד משה רבינו "מסיני" - קיבל את התורה.

ולכן מי הוא "תלמיד ותיק" ש"עתידי לחדש" - מי שיוכר שהתורה ניתנה "למשה מסיני", עם כל העניינים שהיו שם: הביטול של הקדמת נעשה לנשמע, והעניין ש"מכין מכל טוריא".

(שיחת ליל ג' חול המועד סוכות, ה'תשט"ו. תורת מנחם-התוועדות תשט"ו חלק א (טו) עמ' 96)

לשם מה צריכים לדאוג ("באווארענען") ליהודי מחלל שבת, שיינו יין נסך וכו'¹⁷, ובפרט לדאוג לו על-ידי עשיית מעשה שכל הרואה יאמר עליו שהוא מחלל שבת?!... -

האמת היא שהמקושש עצים לא חילל את השבת, כדאיתא באחרונים, בשו"ת של הרב מלוכלין¹⁸ (לא בעל ה"תורת חסד", אלא ר' מאיר מלוכלין, בעל התקנה של לימוד דף היומי), שהטעם שבחר במלאכה של מקושש עצים, כיוון שחלוקה משאר המלאכות בכך שחיובה אינו אלא כאשר צריך לעצים, אבל כשאינו צריך לעצים פטור¹⁹, וכיוון שצולפחד עצמו ידע שלא היה צריך לעצים, אלא כל רצונו אינו אלא שיתברר דין בתורה, נמצא, שלאמיתו של דבר לא חילל את השבת.

ומכל-מקום, כיוון ש"האדם יראה לעינים"²⁰, ו"אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות"²¹, הרי כאשר באו עדים והעידו שראוהו מקושש עצים (ועל כרחק צריך לומר שגם השתמש בעצים, שאם לא כן, היו הערים מעידיים שלא היה צריך לעצים, ובמילא לא היה חייב מיתה, ואז לא היה מתברר הדין של חילול שבת), חייבים בית-דין לדון אותו כמחלל שבת. וכך הצליח לפעול שני העניינים גם יחד: הן בירור דינו של מחלל שבת, והן באופן שידע בעצמו שלא חילל את השבת.

ובכל אופן, כלפי כל הקהל היה זה חילול שבת - נוסף על עניין חילול השם - ומה גם שכיוון שמאורע זה היה מיד בשבת השנייה²², הרי בגלל זה לא היה יכול להיות העניין ש"משמרין ישראל שתי שבתות

והעניין בזה"¹⁹ - כדאיתא בספרי מוסר שתפקידו של יהודי הוא לכבוש את חלקו בעולם ולפעול בו כל מה שהקב"ה רוצה שיהודי יפעל בעולם, ולזה צריך לתקף הדעת, שלא להתפעל ושלא להתירא כו', גם כאשר יש צורך במלחמה - שזהו ענינו של איש (כן). אמנם, כאשר "בן אין לו", כי אם בנות בלבד, היינו, שמאיזה טעם שיהיה לא התעסק בהעמדת איש שדרכו לכבוש - אין לחשוב שעבודה זו פוטרת אותו מכיבוש הארץ; אף אחד אינו פטור מכיבוש הארץ. וגם אם "בן אין לו" - אזי "והעברתם את נחלתו לבתו", היינו, שהעבודה שהיתה צריכה להיעשות על-ידי הבנים, יכולות הבנות לעשותה.

וזהו גם התוכן בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹: נושאים אנו תפלה להשם יתברך, "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו"¹², הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו - שהרי אין זה אפילו בכחית "חלא בר חמרא"¹³ [=חמוץ בן יין], אלא הרבה למטה מזה. ועל דרך זה בנדרן דידן, שכאשר "בן אין לו" - שזהו על-דרך שנמצאים ברור כזה ש"אבותינו" אינם נשמות בגופים - אזי בהכרח לנצל את הסייעתא דשמיא וברכת ההצלחה באופן שהבנות יכבשו ויירשו את הארץ, מצד חיבת הארץ שיש אצלן¹⁴.

ג. ואצל מי גדלות בנות כאלו - אצל יהודי בעל מסירת-נפש ("א' מסירת-נפש איד"), יהודי שאינו מתיירא אפילו להפסיד את העולם - הבא: צלפחד בן חפר - "מקושש עצים היה"¹⁵, ו"לשם שמים נתכוון", שמסר נפשו להיות "מקושש עצים ביום השבת", "כדי שיהרג ויראו אחרים"¹⁶, היינו, שעל-ידו תתגלה ותתבאר הלכה ופסק דין בתורה - מהו דינו וענינו של מחלל שבת רחמנא ליצלן. והגע עצמך:

17 ראה חולין ה, א. ושי"ג.

18 שו"ת אור המאיר סי"ב. - וראה לקו"ש חכ"ח ע' 94 ואילך. ושי"ג.

19 כ"ק אדמו"ר אמר, שאומר עניין זה "בשם אומר", כיוון שצריכים להביא את המשיח (כל האומר דבר בשם אומר) מביא גאולה לעולם - אבות פ"ו מ"ו. וראה גם שיחת י"ב תמוז תש"ח סכ"א (סה"ש תש"ח ע' 245).

20 כ"ק אדמו"ר אמר גם שנמצא כאן בהתוועדות מחסידי לובלין.

19 ראה לקו"ש שם הערה 14. ושי"ג.

20 שמואל-א טז, ז.

21 סנהדרין ו, סע"ב. ושי"ג.

22 פרש"י שלח טו, לב.

10 ראה גם תורת מנחם - התוועדות ח"ב ע' 153. ושי"ג.

11 לקו"ד ליקוט לו - י"ל לג' תמוז שנה זו (תשט"ו). - לקו"ד ח"ד תרצ"ב, כ ואילך. ולאח"כ בשה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך.

12 מלכים-א ח, נו.

13 לשון חז"ל - חולין קה, א.

14 ראה פרש"י כו, סד. כז, א.

15 פרש"י שם, ג.

16 תוד"ה אפי' - ב"ב קיט, סע"ב.

תפילה בטלית לבחור

לפני כמה שנים, הבאתי ב'התקשרות'²⁶ זהירות זו דאחר חצות, וכתבתי שאין רגילין בין אנ'ש להיזהר בזה. ובכן, אם רגילות זו נעשתה בגלל הנהגת הרבי האמורה, הרי על פי ה'מנחת אלעזר' מוכן שהרבי כן נוהר בזה, אלא שבלילה מותר.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, רב אזורי עומד

בהיותי תלמיד בישיבה הגדולה חב"ד בקריית-גת, פניתי אל הרבי בשני עניינים:

ביקשתי את הסכמתו להתחיל בהנחת תפילין דרבנו-תם (לפני פורים תשל"ו)²⁷ התחילו להניח תפילין דרבנו-תם רק באישור הרבי.

[עד אז, הייתי מתעטף בטלית רק כאשר התפללתי עם אבי ע"ה, כמנהג עדתו. ברוב הזמן, כשהייתי בישיבה וכו', התפללתי ללא טלית] שאלתי האם להתפלל בטלית גדול כרצון אבי.

ונענית²⁸ במכתב, בעניין רבנו-תם: "נכונה סברתו להניח (גם) תפילין דרבנו-תם".

[ולשאלה: הימשיך להתפלל בטלית גדול?] - "על-פי הוראת רב בסביבתו".

פניתי בשאלתי אל הרב שלום דרמר ע"ה, רב העיר קריית-גת. כאשר ראה הרב את המענה הראשון על הנחת תפילין דרבנו-תם, אמר לי כי לא ניתן לנהוג בעניין אחד כמנהג חב"ד ובעניין שני כמנהג אחר. לכן הורה לי לנהוג כמנהג חב"ד גם בנוגע לטלית גדול, דהיינו שלא להתעטף בה קודם הנישואין.

לימים, נתבקשתי לקרוא בתורה בבית-הכנסת דכו התפלל הרב דרמר, וכמנהג המקום, דרשו הגבאים שאתעטף בטלית בשעת הקריאה. שאלתי שוב את הרבי, ונעניתי (בשולי מכתב מיום ט"ו אדר תשכ"ח):

בנוגע לטלית גדול - מכבר עניתיו, שיעשה כהוראת הרב שיחיה.

בשעתו הבנתי לתומי את הכוונה, שגם בעניין זה עלי לנהוג כמנהג חב"ד שלא להתעטף בטלית, וזה סותר לכאורה את המענות שבהן כתב הרבי²⁹ שאם יש חשש למחלוקת - יש ללבוש טלית. אבל ייתכן שכוננת הרבי היתה לשאול שאלה זאת עצמה אצל הרב, האם במצב כזה יש מקום ללבוש טלית כדי למנוע מחלוקת.

אחד מאנ"ש, כפר חב"ד

כהלכתן מיד נגאלים²³ (כשם שמצינו גבי לוקטי המן, ש"אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון, שנאמר²⁴ ויהי כיום השביעי יצאו מן העם ללוקט, וכתוב בתריה ויבוא²⁵ עמלק²³).

אלא שעניין זה היה באופן של מסירת-נפש!

וכאשר נמצא יהודי בעל מסירת-נפש שמאיו סיבה שתהיה לא זכה לבנים, ל"איש" ש"דרכו לכבוש" - לא הפסיד חלקו בארץ, אלא, הבנות שגידלו וחינך זכו שעל-ידן היתוספה פרשה בתורה

צריכות הנשים שבאותו הדור לידע שאינן רק

טפל בלבד . . אלא יכולות הן להוסיף; כאשר

תגשנה לקבל על עצמן הוראה מנשיא הדור

שבה נתבאר סדר ירושת הארץ, ש"ירושה אין לה הפסק²⁶.

ד. ועוד זאת, שמעלת הירושה שאין לה הפסק, פועלת גם בעניין המתנה:

ובהקדמה - שמבואר בחסידות²⁷ שלכל לראש ישנו העניין שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, אבל אין זה מספיק עדיין, ולאחרי זה מקבלים מה שהקב"ה נותן בדרך מתנה (שזהו עניין "קוב"ה שריא באתר שלים²⁸), והיינו, שלאחרי שמקבלים האתערותא דלעילא שבערך האתערותא דלתתא, לפי ערך עבודתו ויגיעתו, אזי נותנים מלמעלה בדרך מתנה באופן נעלה יותר של בערך.

ולכאורה: כיוון שמתנה יש לה גריעותא לגבי ירושה, שהרי מתנה יש לה הפסק²⁶ - מהי המעלה שמבקשים שיהיה גם חלק המתנה?

(23) שבת ק"ח, ב.

(24) בשלח טז, כז.

(25) שם יז, ח.

(26) ב"ב קכט, ב. קלג, סע"א.

(27) ראה לקו"ת שה"ש כב, ב ואילך. וככ"מ.

(28) ראה זח"א ג, סע"ב.

ומבאר הצמח צדק²⁹, שהדין הוא³⁰ שהנותן מתנה למי שראוי ליורשו, אזי יש במתנה זו שתי המעלות: הן המעלה שבירושה והן המעלה שבמתנה.

ובנדון דידן: כיוון שמדובר אודות בני אברהם יצחק ויעקב שהנחילו לכל אחד ואחד מישראל חלק בארץ בגשמיות (כפי שמצינו בנוגע לדין פרוכול³¹), שזהו לפי שכל אחד ואחד מישראל יש לו חלק בארץ ישראל ברוחניות - הרי גם מה שמקבל באופן של מתנה נעשה באופן שאין לו הפסק.

ה. ו"אין מקרא יוצא מידי פשוטו³²:

פרשה זו בתורה היתוספה על-ידי הנשים צדקניות שבאותו הדור, שפעלו עניין כזה שעד אז לא פעל משהו אחר - "ויקרב גו' משפטן לפני ה'".

ועניין זה מהוה הוראה - שבכל זמן ובכל מקום שנמצאים, צריכות הנשים שבאותו הדור לידע שאינן רק טפל בלבד, ועליהם לעשות רק את העניינים המיוחדים אליהן ותו לא מידי, אלא יכולות הן להוסיף; כאשר תגשנה לקבל על עצמן הוראה מנשיא הדור, שזהו כ"ק מו"ח אדמו"ר, כפי שסידר את העבודה - אזי "ויקרב גו' משפטן לפני ה'", ואז מוסיפות הן עניינים של נחלה שאין לה הפסק, שאף אחד מלבדן אינו יכול לפעול, ואחר כך מקימות הן בתים בישראל, ומהן למדים כמה וכמה דינים, הן בנגלה שבתורה והן בפנימיות התורה.

וכאמור לעיל - יש לפרש כל עניין בפשטות:

(29) ראה אוה"ת תשא ס"ע א'תתקע ואילך. וראה גם תורת מנחם

- התועודיות ח"י ע' 104 ואילך. וש"נ.

(30) שם קל, רע"א (במשנה).

(31) ראה לקו"ת ח"כ ע' 309. וש"נ.

(32) שבת סג, א. וש"נ.

הנשים וכנות של דורנו זה צריכות לידע את היכולת הגדולה שיש להן לפעול בחיזוק והפצת היהדות, הן בבית שלהן, והן בסביבתן, ואפילו במקומות הרחוקים. וכיוון שיש להן היכולת - הרי מובנת האחריות שמוטלת עליהן, והזכות שיש להן כאשר ממלאות

את רצון הקב"ה להרכות חלק בתורה, להנחיל ולהקים משפחות בישראל שיהיו אחר כך למופת ולתפארת.

(מהתוועדות יום א' פרשת פנחס י"ג תמוז ה'תשט"ו. 'תורת-מנחם - התוועדות' ה'תשט"ו ב (ד), עמ' 212-208)

ועל-פי המובא מהאריז"ל צריך להיות קודם חצות, שהרי כתב¹² בשם האריז"ל לגלח שערות קודם¹³ חצות היום משום 'לא תחטום שור בדיושו'¹⁴, וגם בקציצת ציפורנים יש עניין זה, דהרי "בשערוהי ובטופרהי אחידן"¹⁵ (וכן משמע גם מ'מגיד מישירם' משלי, הועתק בסידור הרב רבי שבתי מרשקוב, בעניין נטילת ציפורני ידיו ורגליו ביום אחד. אף ששלילת נטילה זו עצמה לא סבירא ליה להאריז"ל, כמו שכתב בשערי תשובה¹⁶). אבל בפירושו כתב בשער הכוונות¹⁷: "אחר תפילת מנחה¹⁸, היה מקיים מורי (הוא האריז"ל¹⁹) כו'²⁰, וקוצץ צפרניו וכו'". ומסדר העניינים ב'משנת חסידים' משמע לא כן²¹. ואין כאן מקומו. הוראה בזה בנוגע לפועל - לא שמעתי". עד כאן לשון הרבי.

ב. בשיחה לא מוגהת, ליל ער"ה תשכ"ג²², הביא הרבי זהירות זו שלא להסתפר אחר חצות היום בפשיטות, כדבר ברור ונהוג.

ג. בקשר להנהגת הרבי בעניין תספורת אחר חצות היום, כתב לי הרה"ח רי"ל שי' גרונר: "בכל פעם שהיה מסתפר - זה היה בלילה²³, לא ביום [אחרי כ"ז אדר תשנ"ב הספ"ר לא ידע את כל העניין, וסיפר את הרבי גם ביום]".

והנה בשו"ת מנחת אלעזר²⁴ הביא מס' 'בית מועד' שמוהר"ח היה מגלח בליל מ"ט לעומר, ומוכיח מזה שאפשר להסתפר בלילה. ומבאר שהעניין דדינים שכתב האריז"ל אינו קיים בלילה, עיי"ש, והאריך בזה בשו"ת יצחק ירנן²⁵.

יד. ועיי"ש בנו"כ המטה-אפרים) להחמיר בזה רק בערב יום-הכיפורים. בשו"ע רבינו לא הובא עניין חציצה בטבילה זו, גם לא בערב יוה"כ פ'. בשו"ע הקצר ח"א פ"ט הערה 29 הביא בעניין זה כמה דעות לכאן ולכאן.
12) בנדפס (וכן במקורו בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 342) הוא חסרון דמוכח: מי כתב! בשער המצוות פרשת קדושים (כד, א) כתובה הוראה זו ללא טעם. בס' טעמי המנהגים (ס"ע ככב) הביא את הטעם שכתב הרבי בשם ס' "לחם מן השמים להאריז"ל" (והוא מהרב יעקב צמח בעהמח"ס נגיד ומצוה והגהות בכתבי האריז"ל, מתלמידי גורי האריז"ל), גם על עש"ק.
13) כן הוא בלקוטי שיחות שם, וכן העתיקו משם בשערי ה'ל' ומנהג או"ח ח"א ס' קל, ולא כפי שנדפס בטעות באג"ק "אחר חצות".
14) ודלא ככך החיים שהעתיק זאת (בסי' רלב ס"ק טו) בקשר לאיסור להסתפר "סמוך למנחה" (שבת ט, א), וכן בס' 'אבן שהם - שו"ע מכתבי האריז"ל' (בהערותיו 'פתוחי חתם' ס' רנא ס"ק א) כתב, שזה כדעת הרי"ף (שם, רמז רעה) הרמב"ם (הל' תפילה פ"ו ה"ה) והשו"ע (ס' רלב ס"א), דלא כהרמ"א בשו"ע שם שהיקל בזה עד סמוך למנחה קטנה.
15) גם ב'היום יום' (כב אלול), הלשון: "בטופרהא אחידן". ולע"ע מצאתי בוהר ח"ג ס.ב, ע.ב - "בוזהמא דטופרי אחידן". ולגבי שערות בח"ג מח.ב - "דדיני תתאי מתאחדן ומתחברן בשערוי".
16) "סי' ר"ס ס"ק ב, הביא משער הכוונות, סדר שבת ד"ה אח"כ היה, שרבינו האריז"ל ז"ל יום השישי היה נוטל ציפורני ידיו ורגליו. שער ו (דף נב).
17) שזמנה החל מחצי שעה אחר חצות היום. אגב, בשער המצוות פ' תצא כתב, שהאריז"ל היה מתפלל מנחה בקביעות קרוב לשקיעת החמה, וכנראה (ראה גם בשער הכוונות הנ"ל) הכוונה גם לערב-שבת-קודש.
18) זאת הבהרה שהוסיף הרבי.
19) = מצוות העירוב.
20) שם במסכת יום השישי פ"ה מ"ב (בדפוס ירושלים תשנ"ח עמ' של), כתב: "ויקודם חצות... יגלח ראשו". ובמ"ו: "וצפרניו שנתגדלו... יחתכם באיזה סדר שירצה...". ובפ"ז מ"א: "ומאחר שכבר קרא הפרשה ועבר מהיום עד שעה חמישית, יש יכולת לקבל... תוספת שבת... לפיכך, להסיר ממנו בגדי חול... ילך לטבול, אלא שאין לטבול כי אם אחר חצות".
21) בנוסף, מביא ב'אבן שהם' הנ"ל (סי' רס ס"ק יג): ובפרי-עץ-חיים (הנ"ל) כתב בשם החברים, שייחרר להקדים קציצת הציפורניים קודם זמן מנחה קטנה. [וסיים:] אבל בדברי מוהר"ר חיים וויטאל (בשער הכוונות) לא משמע כן [ולא פירש. אולי מפני שכתב בשער הכוונות שהיה קוצץ אותן אחרי תפילת מנחה. ובמ"א נאמר שהיה מתפלל בקביעות תפילת מנחה קרוב לשקיעת החמה, ראה ב'אבן שהם' ס' רלד ס"ט משער המצוות פ' תצא], עכ"ל.
22) 'תורת מנחם - התוועדות' (לד) תשכ"ב ח"ג עמ' 320 הערה 66 (שהיא מגוף השיחה).
23) הרב מיכאל אהרן שי' זלינאן ירר וכתב לי, שבדרך-כלל היה הרבי מומין את הספר ביום רביעי בלילה.
24) ח"ג ס' סה, בסופו.
25) ח"ב ס' טו.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלווחה 130

תספורת אחר חצות / תפילה בטלית לבחור

תספורת ערב שבת קודש אחר חצות*

א. באגרות קודש¹ דן הרבי בשני נושאים של הכנות לשבת-קודש שיש קשר ביניהם, וזה לשונו: "בשאלתו הוראה:

(א) בזמן קריאת שנים-מקרא-ואחד-תרגום - וראה שולחן-ערוך אדמו"ר הזקן²: "יש נוהגין מטעם הידוע להם לגמור כל הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ערב שבת אחר חצות³, ויש נוהגין לגמור כולה ערב שבת שחרית אחר התפילה". והנה בספרי כללי הפוסקים - [ישנן] ג' דעות בכגון דא, הכרעה כמי?⁴ [=בשאלה כיצד יש להכריע במצב כזה, כשפוסק הזכיר שתי דעות מבלי לגלות העדפה ביניהן]. אבל כ"ק אדמו"ר מהורש"ב - במודעתו הידועה על דבר קריאת התורה⁵ - אחז כדעת אלו דנקטינן כסברא שניה. אבל בנוגע לפועל [בעניינינו] - ראה 'היום יום' ד' טבת תש"ג⁶... [=אחר חצות].

(ב) זמן קציצת ציפורניים בערב-שבת: במגן אברהם⁸ בשם השל"ה⁹ - קודם [קריאת] שמו"ת, ובפרי-עץ-חיים¹⁰ - ולאחר הקריאה. ולכאורה פשוט שצריך להיות קודם הטבילה, על-פי מה שכתוב בש"ך¹¹.

(* תודה להרב יעקב שיי סנגאוי מקרית-גת על עזרתו בנושא זה.
 (1) כך חי בסופו (עמ' תקס), מכתב משנות תשי"ח-ט ללא נמען ותאריך. כדרכו, פתחנו ראש-תיבות וקיצורים והוספנו הסברים בסוגריים מרובעים. המקורות שציין הרבי באו בין מרכאות בתוך ההערות.
 (2) "או"ח סי' רפה ס"ו".
 (3) במהדורה החדשה ציינו לשל"ה מסכת שבת פרק נר מצוה (קלא,א) ד"ה ומקודם הטבילה ופרק תורה אור (קלא,א) ד"ה סוד קריאת, והובא במג"א ס"ק ה.
 (4) שם ציינו לשער הכוונות, עניין ליל ו, כמנהג האר"ז¹. וכ"כ (שיש לנהוג) במשנת חסידים, מסכת יום השישי פ"ד מ"א ובאור צדיקים סי' כח ס"ד.
 (5) "נקבצו בשדי חמד, כללי הפוסקים סי' ג-ד".
 (6) נדפסה באג"ק שלו כך ד עמ' קעז, בסידור עם ד"א ח עמ' 642 ובסידור תורה אור (תשמ"ז) עמ' 491.
 (7) שם מסופר שנשיאי חב"ד העבירו פרשה אחת או שתיים בליל שישי, וביום שישי אחר חצות התחילו שוב מההתחלה והעבירו את כל הסדרה עם ההפטרה.
 (8) "סימן רפה" סוף ס"ק א.
 (9) מסכת שבת, פרק נר מצוה, ד"ה סוד טלית ציפורניים, בהג"ה.
 (10) "שער השבת פ"ג", בשם החברים [=גורי האר"ז²], מייד לאחר הקריאה.
 (11) "יורה דעה סי' קצח ס"ק כה" שהציפורן עצמה חוצצת בטבילה, ולא רק הלכוד שבה. - מכאן שעל-כל-פנים על-פי קבלה יש להימנע מחציצה גם בטבילת גברים בערב שבת. במטה אפרים סי' תרו ס"ח הובא (וציינו מקור בשם השל"ה רכא, הובא בא"ר אות

שלימות במצב הגלות כהכנה לשלימות שבגאולה

עשה כאן ארץ ישראל

...הלימוד מזה בעבודת האדם במקום וזמן זה, בהתאם להוראת הצמח-צדק (. . . בנוגע לאותו יהודי שרצה לעלות לארץ ישראל ולשקוד שם בתורה ועבודה) - "עשה כאן ארץ ישראל": אף-על-פי ש"כאן" (חוץ לארץ) אינו ארץ ישראל, והעבודה בחוץ לארץ ובזמן הגלות היא הכנה לשלימות העבודה בגאולה האמיתית והשלימה בארץ ישראל (כפי שבני ישראל מתפללים בכל יום) - אך מכיוון שהיותנו בגלות בחוץ לארץ בודאי אינו 'מקרה נקרי' חס-ושלום, אלא בהשגחה פרטית, ו"איני מבקש כו' אלא לפי כוחן" - ישנה כוונה ותכלית במקום ומצב זה עצמו, שקשור ומעין כללות הכוונה והעניין (ארץ ישראל) שלשמו העבודה בגלות היא הכנה.

ולכן צריך יהודי לעבוד עבודתו "כאן" במקום ומצב זה - בתכלית השלימות . . . במחשבה ודיבור ומעשה, כ"פנימי" ששקוע לגמרי בעבודה בה הוא מתעסק עכשיו (ואינו חושב בשעת מעשה אודות עבודה אחרת שתבוא לאחרי זה);

ומהו תוכן הכוונה בעבודתו "כאן" - לעשות דירה לו יתברך בתחוננים. ובלשון הצמח-צדק: "עשה כאן ארץ ישראל", לעשות מהמקום (והזמן) ארץ שבה ניכר בגלוי יהדות (ישראל). היות שיהודי הוא "ישראל" בכל מקום שהוא - יש בכוחו לעשות מהמקום בו הוא נמצא (דוגמת) "ארץ ישראל", ובפרט בבתי כנסיות ובתי מדרשות בחוץ לארץ (בכל) שעתידין שיקבעו בארץ ישראל.

הכנה לגאולה כ"פנימי"

[...] ובפרט שמדובר על הכנה לגאולה האמיתית והשלימה, שעניינה הוא כשמה: אמת ושלימות בכל העניינים, בכל פרטי מציאות האדם והעולם. ומזה מובן, ששלימות הגאולה (שעניינה הוא גילוי השלימות בכל פרט, גם בעניינים שהם רק הכנה לדבר אחר) תלויה בזה גופא שבהיותנו "כאן", תהיה עבודת האדם בשלימות מחשבה ודיבור ומעשה שלו "עשה כאן ארץ ישראל" (ולא באופן שניכר שהוא מתכוון לדבר אחר) - והרי בזה גופא תלויה שלימות הגאולה; ודווקא העבודה בשלימות "כאן" (עד כמה שרק יכולים לעשות שם העבודה בשלימות), מרגילה את האדם (ומביאה אותו) לשלימות העבודה בארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה.

ועל פי זה מובנת ההוראה "עשה כאן ארץ ישראל": הגם שנמצאים בגלות וברגע לאחרי זה באה הגאולה והולכים לארץ ישראל - א) צריכה להיות העבודה ברגע זה ובמקום זה "כאן" - להיות בשלימות על פי המצב העכשווי והמקום הנוכחי. (ב) העבודה צריכה להתבטא ב"עשה כאן ארץ ישראל", להכניס ב"כאן" (מקום וזמן זה) "ארץ ישראל", שלימות מצב הגאולה - על-דרך "פנימי" שמכניס שלימות בכל פרט בעבודתו (גם בעניינים שהם רק הכנה לדברים אחרים). ג) זה גופא מרגיל את היהודי לגאולה עד שזה מביא את הגאולה השלימה כשכל בני ישראל חוזרים לארץ ישראל כפשוטה, ו"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" (על-ידי העבודה של "עשה כאן ארץ ישראל") עכשיו.

(שבת פרשת פינחס תנש"א. התוועדות תנש"א חלק ד ע' 59-60)

זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני (כה,יד)

במקום שייחס את הצדיק לשבח ייחס את הרשע לגנאי (רש"י)

כנגד מה שטענו השבטים שזמרי עשה כאן מעשה חסד (בעבורם), ופינחס עשה מעשה אכזריות, באה התורה ומייחסת כאן את פינחס לאהרון איש החסד. ללמדנו, שפעולתו של פינחס, שנראתה כפעולה של גבורה, לא היתה אלא מעשה של חסד, פעולה שהביאה להצלת העם.

באותה מידה בקצה ההפוך לגמרי, "במקום" זה, מתואר זמרי כנשיא שבט שמעון, שעליו נאמר (ויחי מט) "כלי חמס מכרותיהם". לומר לך, כי למרות שעשה מה שעשה כדי להציל את בני שבטו מעונש מיתה (רש"י סוף פרשת בלק), היינו מעשה של חסד, הרי לאמיתו של דבר זו היתה פעולה אכזרית, שכן במקום להוכיח את בני שבטו על מעשיהם, הצטרף אליהם, וכך מנע מהם מלחזור בתשובה.

(לקוטי שיחות כרך ח עמ' 169)

לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו... אך בגורל יחלק את הארץ (כו,נד-נה)

גורל מורה על בחינה על-שכלית ועל-טבעית - "בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו" (משלי טז). ואילו "לרב תרבה... ולמעט תמעיט" רומז לבחינה הגיונית וטבעית. העובדה שבחלוקת הארץ היו שתי הבחינות יחד מלמדתנו, שאף בעבודת האדם יש לחתור למיזוג הטבע עם הלמעלה מהטבע. כלומר: מצד אחד יש לעבוד ולפעול בדרך הטבע, ואין סומכים על הנס; אך עם זה חייבים לגלות שגם הטבע הוא הנהגה אלוהית, כשם שניסים הם הנהגה אלוהית. ובלשון החסידות: ש"הטבע עצמו הוא למעלה מן הטבע".

(שיחת ט"ו תמוז תשמ"ו. תורת מנחם התוועדות תשמ"ו כרך ד, עמ' 70)

ואמרת אלהם... ואמרת להם (כח,ב-ג)

"ואמרת אליהם" - קאי על בחינת המחשבה והדיבור שבקרבנות. מחשבה - עבודת התפילה (תפילה במקום קרבנות תקנום), שהיא עבודה שבלב; ודיבור - הדיבור בדיני והלכות הקרבן. "ואמרת להם" - קאי על בחינת המעשה, הקרבת הקרבן בפועל.

(לקוטי תורה במדבר עמ' עה)

את קרבני לחמי (כח,ב)

מדוע נמשלו הקרבנות ללחם? כי האוכל ממשיך ומוריד את חיות הנפש לתוך הגוף, וכן עבודת הקרבנות ממשיכה שפע אלוהי לעולמות.

(לקוטי תורה במדבר עמ' מא)

את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (כח,ד)

גם בתקופות של "בוקר" בחיים, תקופות מאושרות, וגם בתקופות של "בין הערבים", תקופות קשות - יש להתמיד בעבודת הקרבנות, קירוב לה' ודבקות בו יתברך.

(שיחת י"ב תמוז תשד"מ. תורת מנחם התוועדות תשד"מ כרך ד, עמ' 2182)

סיום הרמב"ם ולימוד הלכות בית הבחירה

גם מי שלא למד ישתתף בסיום הרמב"ם

יש להמשיך ולעורר על-דבר עריכת "סיומים" על הרמב"ם, בכל אותם מקומות שבהם למדו את ספרו של הרמב"ם, ומאיזה סיבה שהיא עדיין לא ערכו "סיום" על לימוד הרמב"ם.

...גם אם מאיזו סיבה שתהיה לא למדו ג' פרקים ליום, כי אם פרק אחד ליום, או ספר המצוות, ואפילו אם עדיין לא התחילו ללמוד רמב"ם - יכולים וצריכים גם הם להשתתף ב"סיומים" על הרמב"ם, כי: לכל לראש - ישנו עניין להשתתף בשמחתו של חבירו. . . ודוגמתו בנדון דידן, ההשתתפות בשמחתם של אותם יהודים שלמדו וסיימו את ספר הרמב"ם, ובפרט שעל-ידי השתתפותו נוסף עליו בעניין של "ברוב עם הדרך מלך".

...והעיקר - שעל-ידי ההשתתפות ב"סיום" יתעורר להצטרף ללימוד ספר הרמב"ם, ואז יזכה לעניין הכי נעלה - לימוד כל התורה כולה, ובפרט, הלכות התורה.

(התוועדות תשמ"ה חלק ד, עמ' 2070)

כאילו הם עוסקים בבניין הבית

מכיוון שמפקחים על צרכי ציבור בשבת, יש להזכיר ולעורר על-דבר לימוד "הלכות בית הבחירה" (..).

במשך ג' השבועות של "בין המיצרים" - אם בינתיים לא יבוא משיח צדקנו חס-ושלום. וכמדובר כמה פעמים אודות דברי המדרש: "אמר יחזקאל לפני הקב"ה, רבונו של עולם, עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית. . . וכי יכולים הן לעשות?! . . . אמר לו הקב"ה ליחזקאל, ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בניין ביתי בטל? . . . גדול קרייתת בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתתה. . . אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית", ולא עוד, אלא שעל-ידי זה אין "ביתי בטל".

...ולכן, במשך ג' השבועות של "בין המיצרים" יש "לקרות צורת הבית בתורה": לכל לראש בתורה שבכתב - ספר יחזקאל, וכן בתורה שבעל-פה - מסכת מדות, עד להלכה בפועל - הלכות בית הבחירה להרמב"ם, שהתחלתו "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות כו".

(התוועדות תשמ"ה חלק ד, עמ' 1-2560)

פרשת פינחס

פרשת פינחס

פרשתנו נקראת תמיד לפני ימי בין המצרים או מיד בתחילתם. בקריאה זו יש משום הקדמת רפואה למכה, שהרי "פינחס זה אליהו" (ילקוט שמעוני), מבשר הגאולה.

(משיחת ש"פ מטו"מ תשכ"ו)

פרשת פינחס

הרבי הרי"צ נכנס לבריתו של אברהם אבינו ביום ב' פרשת פינחס. פעם התבטא (ספר השיחות ת"ש עמ' 158), שרוב מאורעות חייו נרמזים בפרשה זו.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

פינחס פעל על פי ההלכה של "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", שאינו חיוב, שהרי "הבא לימלך אין מוריץ לו" (סנהדרין פד); וכן גם הרבי מסר את נפשו על החזקת היהדות גם בדברים כאלו שאין האדם מצוה למסור את נפשו עליהם.

זאת ועוד - שני שמותיו של הרבי שייכים לפינחס. יוסף - פינחס היה מזרעו של יוסף (רש"י וארא ו, כה).

יצחק - פינחס עולה ר"ח (208), כמנין יצח"ק.

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 320)

והרי רמזים נוספים:

א) בשיעור של יום ב' פרשת פינחס, משני עד שלישי, נאמר (פסוקים כה-לז) "בני יוסף למשפחותם... אלו בני יוסף למשפחותם", וכן (פסוק לג) "וצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות" (לרבי היו רק בנות). ב) בסוף פרשתנו נאמר "ביום השמיני עצרת תהיה לכם", ומבואר בזהר (ח"א רח) ששמיני עצרת הוא כנגד יוסף.

זאת ועוד: "עצרת", לשון מעצר, רומז למאסרו הקשה של הרבי בשנת תרפ"ז (נגזר עליו אז עונש מות ר"ל).

(שיחת ש"פ פינחס תשכ"ז)

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה,יא)

פינחס הוא אליהו (ילקוט שמעוני)

הילקוט אינו אומר "אליהו הוא פינחס" (אף שפינחס קדם לאליהו), כי מבואר בזהר (ח"א מו) שאליהו היה בעולם כבר בתחילת הבריאה, ככתוב (בראשית א) "ועוף יעופף על הארץ" (היינו כמלאך, לא כילוד אישה).

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 343)

הרבי מעניק מתנות

- תהילים מתאימים לכל נוסח... • התבוננות הילדים באמור
- בסידור ובתניא יביאו להנהגה טובה וזירוז בקיום המצוות •
- חלוקת תניא שארכה עד אור הבוקר... • שהתניא יהפוך
- להיות רכושו ו"חיי נפשו" של כל חסיד • סקירה ראשונה
- על חלוקת ספרים והדומה לכלל החסידים, בשנים
- תשל"ב, תשל"ט ותשמ"ב

כתבו לרבי (שלושה סידורים היו בעלי כריכה בצבע כחול ורודוד עיבור הבנות, ושני סידורים בעלי כריכה כחולה עבור הבנים), (משבחי רבי' עמ' 101).

כמו כן, היו ילדים שקיבלו מהרבי עלוני 'קריאת שמע לילדים' ו'ברכות השחר'.

להתרגל להתבונן שה' ניצב עליו

חלוקה מרכזית ראשונה היתה בשנת תשל"ב. הרבי הורה אז להדפיס כמות גדולה של ספרי תניא וסידורי תהילת ה' ולחלקם בשמו לכל אחד ואחת מהתלמידים-ות של מוסדות חב"ד ברחבי תבל, לשלחו לו מכתבי ברכה ליום הולדתו השבעים.

בהוראתו פירט הרבי גם כי "תניא, או סידור - לפי ראות עיני המורה שלו" ('אגרות-קודש' כרך ז"ך עמ' תכ-תכא).

לכבוד חלוקה זו כתב הרבי איגרת מיוחדת ובה שתי נוסחאות (לסידור ולתניא), אשר הודבקה בסוף הסידור או התניא.

בנוסף לסידור נאמר בין השאר:

ויהי רצון מהשם יתברך אשר, על פי המבואר

"טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל" - פסוק זה ממשלי צוטט לא-אחת על-ידי הרבי בתוספת הדגשת חז"ל שהפסוק אמור על משה רבינו. הנהגה זו אפיינה כל-כך גם את הרבי.

במשך השנים חילק הרבי פעמים רבות ספרים קונטרסים, ספרי תניא או סידורים, לציבור הכללי וגם ליחידים.

בתקופה הראשונה היו ילדים שקיבלו מהרבי סידור תהילת ה', או ספר תניא, בהיכנסם ל'יחידות'. לפעמים העניק זאת הרבי בתור "דמי חנוכה", וגם מבוגרים זכו לכך. הנה לדוגמה דברים שרשם על סידורי הרב חיים יהודא פלדי (נדפס ב'היכל מנחם' כרך א' עמ' ריט-רכ):

סדור זה זכיתי לקבל אור ליום ר"ח מרחשון תשל"ב אחרי תפילת ערבית מיד קדשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א (באמרו)... - "נותן אני לכם סידור זה - אינני יודע באיזה נוסח אתם מתפללים, אך כאן ישנו בסוף - תהילים, וזה מתאים לכל אחד" (דברי הרבי).

הרה"ח ר' עמוס שי' קרניאל, שהיה אז מנהל בית-ספר, נשלח בסיום "יחידות" (בשנת תשל"ו) אל המזכיר הרה"ח ר' בנימין שי' קליין לקבל סידורים, כ"אות תודה" על המכתבים שהילדים

סידור לכל ילד – שיבקשו דברים טובים

בהתוועדות ערב חג השבועות של אותה שנה (תשל"ט), לאחר שהקדים הרבי במעלת ההתוועדות, העומדת בסימן חז"ל על ערבות הילדים לקבלת התורה ("בנינו עורבים אותנו"), בישר הרבי כבר בשיחה הראשונה, כי בסיום ההתוועדות תתקיים חלוקת סידורים וצדקה לכל אחד מהילדים הנוכחים בהתוועדות. בדבריו הדגיש הרבי, שבסידור נכללים לא רק תפילות אלא גם ענייני תורה, כ'קריאת שמע'; 'איזהו מקומן' ו'פרקי אבות'. לאחר השיחות, אמירת מאמר חסידות וסיום מסכת סוטה, אמר הרבי ('שיחות-קודש' תשל"ט כרך ג' עמ' 57):

עכשיו ישתדלו שכל הילדים שהם קודם בר-מצווה (ואחר-כך הילדות שלפני גיל בת-מצווה) יעלו למעלה, ויעניקו להם סידורים וכסף, כמדובר לעיל בארוכה.

בתום חלוקת הסידורים (שבתוך כל אחד היה גם מכתב), וכן שטרות בני דולר, לבנים, ואחר-כך לבנות – אמר הרבי:

נבקש מהורי הילדים (או את, אחות מבוגרים) שירשמו (אחר הקדמת 'לה' הארץ ומלואה" – ראה גם 'לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 279) שם הילד על המכתב שהודבק בסידור. . ושעוד בערב חג-השבועות קודם שקיעת החמה יתנו הכסף או חילופו לצדקה, והשם יתברך יעזור שכולם יגדלו לתורה חופה ומעשים טובים מתוך הרחבה...

בהמשך הוסיף הרבי:
הסידור מתנת ה' הוענק לילד/ה כ"נחלת עולמים" כדי שיבקשו בהם כל הדברים הטובים, וכפי שרשם כ"ק מו"ח אדמו"ר בסידורים שהעניק במתנה שיתקבלו כל תפילותינו – אמן כן יהי רצון. |אגב נושא הסידורים, חשוב לציין כי בשיחת הרבי לילדי מחנות קיץ שי' ב' אלול תשל"ז ('ליקוטי שיחות' כרך יד עמ' 279), הורה הרבי שלכל ילד או ילדה יהיה סידור משלו, ועל הדרך (שלפני תחילת הסידור) יהיה רשום 'לה' הארץ ומלואה".

באותה שיחה הציע הרבי לילדים גם להשפיע

בסידור זה (בתחילתו – "השכמת הבוקר"), תרגיל את עצמך להתבונן לפני מי אתה עומד "לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כמו שכתוב הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכו'", שעל-ידי זה בוודאי תזדרז בלימוד התורה ובקיום מצוות[ה] ובהנהגה טובה בכלל ובאופן דמוסיף והולך ואור.

בנוסף לתניא נאמר:

על פי המבואר בספר תניא זה (פרק מ"א בתחילתו), תרגיל את עצמך להתבונן בהנאמר אודות כל אחד ואחת מישראל אשר "הנה ה' ניצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי, ועל כן צריך לעבוד לפניו באימה ובראה כעומד לפני המלך", בענייני לימוד התורה וקיום מצוותיה.

(הרבי ביקש שיוסיפו לכל תלמיד "האברך.. שי" ולתלמידות "התלמידה .. תי" ובמכתבים לבנות "לשנות ללשון נקבה כמובן"). וגם הוסיף בקשר להוראה זו:

מהנכון ביותר שבכיתות המתאימות יוסיפו המורים בעל-פה ביאור בתוכן המכתב (והענין בכלל) ויסימו במסקנא על-דבר הוספה בהתמדה וכו' וכו'.

תניא וסידור עם חתימת יד קודשו

"השם יתברך ימלא משאלות לבבכם... – החל הרבי לברך את הנכנסים ליחידות בחודש תשרי תשל"ט, ובהמשך אמר: "תיכנסו ל'מזכירות' לקחת מזכרת מחודש תשרי, שנרפס בברוקלין, ושתלמדו בזה".

לרבים מהם הוסיף: "בספר התניא יש ללמוד בשקידה והתמדה", "בזכות לימוד זה יתקיימו כל הברכות...". היה מי ששמע מהרבי (אולי כהוראה פרטית): "תלמוד ב'אגרת התשובה'...".
לנשים ובנות הורה הרבי: "תיכנסו למזכירות לקחת מזכרת מחודש תשרי, שנרפס בברוקלין, סידור שבו תתפללו".

על כל אחד מספרי התניא והסידורים חתם הרבי בכתב-יד קדשו. על התניא חתם בסוף הספר, ועל הסידורים – בתחילת הסידור.

על ילדים בני-גילם ללבוש טלית קטן – "ואם יש צורך בכך – שיעניק לו במתנה טלית-קטן".

שהתניא יהפוך ל"חיי נפשו" של כל אחד

בי"א ניסן תשמ"ב, קרוב לסיום ההתוועדות, בישר הרבי ('התוועדויות תשמ"ב' כרך ג' עמ' 1245) על חלוקת ספרי תניא (בהוצאה מיוחדת שבה נרפסו 'דפי השער' של ספרי התניא שנרפסו בכל קצוי תבל) וכן שטר של דולר – לכל אחד ואחת מהמשתתפים בהתוועדות – בתור הכרת תודה למשתתפים בהתוועדות זו.

הרבי ציין אז:

וכאשר ספר תניא זה יהיה רכושו ונכסיו של כל אחד ואחת מהנמצאים כאן, ובאופן שזה יהיה 'חיי נפשו' – תיווצר אחדותם של כל בני ישראל באופן עמוק ופנימי ביותר.

ועוד והוא העיקר: ללמוד בספר התניא בריבוי

כל כך עד שהספר יתבלה מרוב שימוש, ויצטרך להדפיס ספרים חדשים באופן ד"זה א-לי ואנוהו" – בדפוס נאה כו'.

אחרי "ברכה אחרונה" החל הרבי לחלק את הספרים (אחרי שעמד על כך שהסדר יושב על כנו, בסדר מסודר ללא דחיפות), ספר התניא ושטר של דולר.

לאחר החלוקה לאנשים – החל הרבי לנגן "כי בשמחה תצאו", והורה בידו הקרושה שכל הגברים יצאו מבית-הכנסת. כשיצאו כולם – נכנסו הנשים, וכל אחת קיבלה ספר תניא ושטר של דולר.

החלוקה לכל הקהל, אנשים נשים וטף, נסתיימה לאחר אור הבוקר!

כאמור, בתשמ"ב חילק הרבי בעצמו, ולא באמצעות המזכירים וכדומה. אולם כעבור שנתיים, בי"א ניסן תשד"מ, כאשר ביקש הרבי שוב להעניק במתנה ספרי תניא – הפעם היה הדבר באמצעות חברי הכולל שליח המזכירות.